

Kirjan ylistykseksi

Suomen kesä tarjoaa kymmenittäin kesätapahtumia korkeakulttuurin musiikkijuhlista huvipuistojen väkkärointiin asti. Näiden ääripäiden väliin mahtuu monenlaista tapahtumista — taidenäyttelyjä, kesäteatteria, keskusteltavia kesäviikkoja, tanssia ja tanhua. Laadullisesti tapahtumatarjonta on kirjavaa ja sitä on paljon — liiankin paljon, sanovat monet. Omalla tavallaan ne kukin kuitenkin kuvastavat nykykulttuuria. Myös se, että kesätapahtumatarjontaa käytetään runsain mitoin hyväksi, on nykykulttuuria. Aina joku jossain jotain järjestää valmiiksi asti. Vai-vaksi jää vain meneminen: On minne mennä.

Suomen kesään kuuluu myös kristikansan kokoontuminen hengellisen yhdessäolon merkeissä suviseuroihin, pyhitysjuhliin jne. Kulttuuritapahtumia sanan nykymerkityksessä ne eivät ole, mutta ne ovat olennainen osa suomalaista kulttuuria, laajojen kansankerrosten hengellistä pääomanmuodostusta. Itse asiassa heränneen kansan vaellus seuroihin on tapahtumaperinteenä vanhin. Tänäpäin suomalaiset vaeltavat eri arvojen ja erilaisten arvostusten merkeissä kukin ke-säänsä. Vaellus näyttää olevan kesätapahtumien yhteinen nimittäjä. Jos tapa vaeltaa kesällä ole-maan osallisena jostakin on suomalainen kulttuuri-ilmiö sinänsä, silloin uusille kesätapahtumille riittää tilaa edellyttäen, että teema antaa riittä-vän laajapohjaisen vaellusvirikkeen.

Uusi tulokas kesätapahtumien kirjoon on Vanhan kirjallisuuden päivät Vammalassa heinäkuun ensimmäisenä perjantaina ja sitä seuraavana lauanta-na. Ensimmäisen kerran nämä päivät järjes-tettiin v. 1985, tänä vuonna siis vasta toisen ker-ran. Kirjatapahtumaperinteestä ei siis vielä voi-dit puhua, ei myöskään tuhansien ihmisten vaelluksesta kirjan merkeissä, mutta Vammalalla on omasta takaa perinne, joka tarjoaa hyvän kas-valustan tällaiselle kesätapahtumalle.

Keskiaikaisen Sastamalan kirkkopitäjän rintaperillisenä (Karkku ja Tyrvää) Vammalan kau-punki on vanhan kirjallisuuden päivien avulla avannut seudulla pitkään jatkuneen suomalaisen kulttuurin ja suomen kielen hyväksi tehdyn työn perinteen kaikille lukemisen ja kirjojen ystävil-le. Tältä seudulta ovat lähtöisin lainsuomentaja Abraham Kollanius (s. n. 1620), ensimmäisen suomenkielisen sanomalehden, »Suomalaisten Lieto-Sanomien» perustaja Antti Lizelius (s. 1708), lukuisten arkkiveisujen kirjoittaja Tuomas Ragvaldinpoika (s. 1724), kansan keskuudessa kenties kirjastaan »Enön opetuksia luonnon asioista» parhaiten tunnettu, monipuolinen pap-pismies Antero Varelius (s. 1821). Kielentutkijois-

tamme Heikki Ojansuu, Niilo Ikola, Tapio Ho-rola ja Pertti Virtaranta ovat täältä kotoisin. Heis-tä professori Virtaranta lienee nykysuomalaisil-le tutuin suomensukuisten kansojen kieltä ja kult-tuuria esittelevien radio- ja TV-ohjelmien sa-ansiosta. Hän kuuluu myös Vanhan kirjallisuuden päivien taustavoimiin.

Kun noin 2/3 Suomen asukkaista asuu enintään kolmen tunnin ajomatkan päässä Vammalasta, osallisuus seudun kirjallisesta perinnöstä on hel-posti lukuisten kirjan ystävien tavoitettavissa. Kirjastoväki tuntenee Tyrvään kirjakaupan ympärivuotiset palvelut varsin hyvin. Monet tieteel-liset aikakauslehdet, myös tämä lehti painetaan Vammalassa. Näin lehtemmekin välillisesti kyt-keytyy Sastamalan kulttuuriperintöön.

Vanhan kirjallisuuden päivät ovat myös anti-kvaaristen kirjakauppojen katselmustilaisuus. Sylvään koulun laaja aula oli täynnä kirjoja not-kuvia myyntipöytiä. Ovesta sisään astuessa vas-taan tulvahti antikvaarisen kirjakaupan ominais-lemu. Sen ainesosia ovat kirjojen luettuus ja löy-täjän ilo, mukana ripaus nostalgiaa ja muistamis-ta lisänä kunkin kirjajaksilön oman tarinan haju tai tuoksu. Lajitelmat ovat esillä näyttelyinä, tänä vuonna suomalainen virsikirja, kirjajarvinai-suuksia ja niiden näköispainoksia bibliofiilien ko-koelmista, Rudolf Koivun — sukujuuriltaan tyr-vääläinen hänkin — kuvittajan työ ja satumaail-ma, exlibrisnäyttely. Näyttelyt ja myyntipöytien löydöt avasivat arvaamattomia näköaloja ei vain kansani vaan myös oman elämänaikani doku-mentteihin ja — mikä parasta — ei valmista tar-joten vaan rohkaisten itse syventämään ymmär-rystä eri asioista ja kirjakulttuurista.

Kosketuksen vanhojen kirjojen ja asiakirjojen säilytysongelmiin antoivat paperin ja kirjan en-tistämisen työnäytökset. Vammalan kirjaperin-ne tunnistaa myös kirjan nykyongelmat monel-la tasolla.

Bibliofiilien seuran ja Suomen kirjailijaliiton näkyvin panos päivien antiin tuli esiin kirjalli-suusseminaareissa. Kansliapäällikkö Paul Gus-tafsson puhui rakkaudestaan kirjoihin; itseasias-sa hän johdatteli moninasiin kirjojen käytön tut-kimusongelmiin. Professori Lars Huldénin tee-mana oli kirjalliset dokumentit tutkijan ja kir-jailijan materiaalina. Huldénin tutkijanlöydök-set purkautuvat myös runoiksi. Jännittävästi hän antoi monikerroksisen sisällön sille tieteellisissä kirjastoissa työskentelevien tutulle teesille, että (tieteellinen) kirjallisuus on (tieteellisen) kirjalli-suuden lähde ja perusta. Kirjailija Eila Penna-

sen esitelmä aiheesta kirjailijan löytöjä vanhas-
ta kirjallisuudesta oli — kirjallisuutta.

Päivien avauspuheessa kansliapäällikkö Jaako Numminen toi julki uskonsa siihen, että kirjoitettu nykymuodossaan säilyy kauas tulevaisuuteen. Sähköisen viestinnän seuraaminen toki lisääntyy, mutta se lisääntyy työn ja levon, ei sen sijaan kirjallisuuden kustannuksella. Hänen kirjallisuusohjelmassaan ovat kirjastojen kehittäminen, kirjallisuuden ostotuki ja kustantajille osoitettava projektituki keskeisellä sijalla.

Vanhan kirjallisuuden päiviä on pidettävä merkinä siitä, että tietoteknistyvässä ajassamme ihmiset ovat löytämässä uudestaan tai uudella

tavalla kirjan arvon ja merkityksen. Vanhan kirjallisuuden päivillä on kysymys enemmän kuin vain vanhoista kirjoista. On kysymys »paperikirjasta» samassa mielessä kuin Juhani Siljo sen runossaan »Maailman kirja» hahmotti.

Kahtena heinäkuun päivänä Vammalassa kukkii kirjakulttuuri tarjoten vaelluskohteen kirjojen arvomaailman sisäistäneille kesäkulkijoille. Kirjastojen tehtävänä on tarjota osallisuus tuosta arvomaailmasta vuoden kaikkina päivinä.

Nuppulinnan Riitahuhdassa 15. 7. 1986

Marjatta Okko